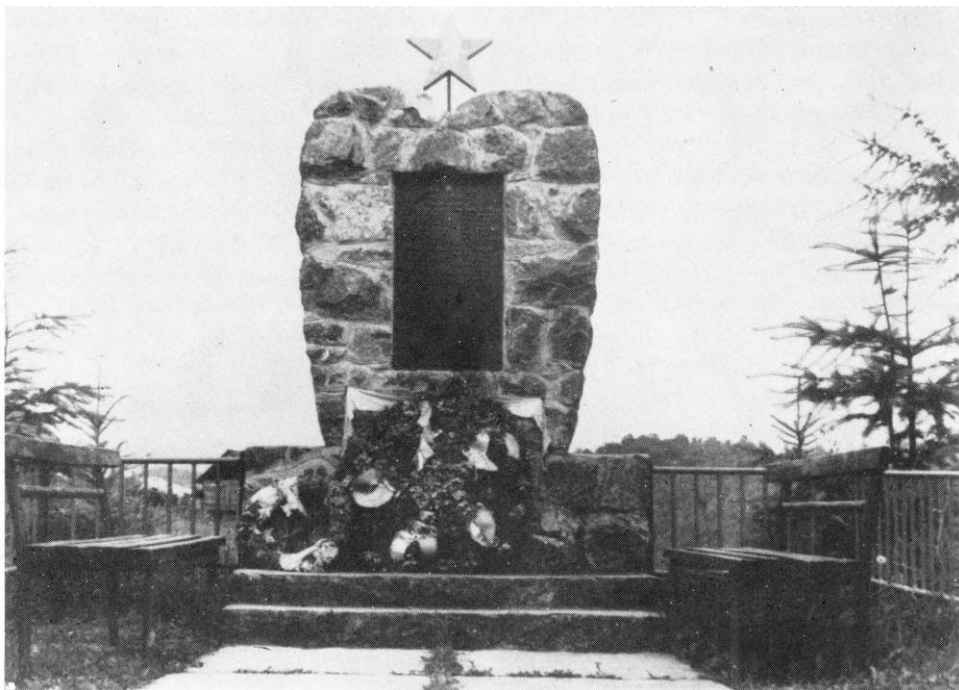

Na granici između teritorije Kotara Vrginmosta i Kotara Glina, jugoistočno od Topuskog, razbacano po brežuljcima i kosama, nalazi se selo Mala Vranovina.

Prema popisu od 1931. godine selo je imalo 330 stanovnika, uoči rata 1941. godine 56 domaćinstava sa oko 357 stanovnika, a prema popisu od 1948. godine 48 domaćinstava i 276 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Brdovito i posno zemljište nije moglo zadovoljiti sve potrebe ljudi, zato su mnogi tražili zaposlenje van svoga mjesta, a manji broj je našao zaposlenje u Topuskom i Glini ili kao šumski radnici u šumi Orlova.

Okupacijom zemlje i stvaranjem tzv. »NDH« i selo Mala Vranovina doživljava istu sudbinu kao i ostala sela na teritoriji Kotara Vrginmosta. Komunisti i partijske organizacije u selu nije bilo, te su se ljudi sami između sebe dogovarali šta treba činiti. Cjenili su da ništa nisu krivi i da mirno mogu obrađivati svoje posjede. Sve je ovo trajalo do 5. maja 1941. kada dolaze ustaše i odvođe 10 ljudi koji se nikada nisu vratili svojim porodicama. Poslije ovoga ljudi postaju oprezniji i organizuju svoje dnevne i noćne straže, kako bi na vrijeme mogli pobjeći od kuća u slučaju nailaska ustaša. Drugi iznenadni dolazak ustaša u selo bio je 28. jula 1941. kada su se već stanovnici sela ispod Petrove gore digli na oružani narodni ustanak. Ovoga puta bilo je više ustaša, koji su opkolili selo i uspjeli da pohvataju i odvedu drugu grupu od 14 ljudi. Ni ovih 14 se više nikada nije vratilo u svoje selo.

Sve do proljeća 1943. godine ustaše su povremeno upadale u selo, ali ljudi su uspjeli da se na vrijeme sklone i izbjegnju ustaški masakr. Sem jedne kuće, selo nisu po-

Spomenik palim borcima i ŽFT

palili, jer su ga domaći izdajnici - ustaše namjenili poslije njihove pobjede za sebe. U julu 1941. ustaše su u ovo selo doveli i razmjestili oko 150 Slovenaca, koje su Nijemci proterali iz njihovih domova. Neki su ostali do kraja rata, a mnogi su u toku 1942. godine otišli i sami pronalazili rješenja svoga spasenja.

Zbog geografske povezanosti sa Banijom, na ovome terenu djelovali su komunisti Kotarskog komiteta Glina i partizani Banijskog partizanskog odreda. Zbog ovoga, sve do oslobođenja, selo je bilo pod rukovodstvom NOB za Baniju. Tako su i borci iz sela odlazili u Banijski partizanski odred i u jedinice 7. banijske udarne divizije. Po oslobođenju, 1948. godine, Mala Vranovina ponovo ulazi u sastav opštine Topusko i Kotara Vrginmosta.

Krajem 1941. godine u selu se formira inicijativni NOO i prva organizacija SKOJ-a. Početkom druge polovine 1942. godine formirana je i prva partijska ćelija i organizacija AFŽ-a. U prvi inicijativni NOO određeni su drugovi *Milan S. Čelap*, *Ilija Vasilja Čelap*, *Adam Marka Miljević*, *Đuro Stojana Miljević* i *Milan Steve Miljević*. U NOO koji je izabran od naroda 15. marta 1942. ušli su *Milan Rade Miljević*, predsjedik, *Ilija Vasilja Čelap*, tajnik, *Milan S. Čelap*, *Mile Marka Mamuzić* i *Adam Marka Miljević*, članovi odbora.

Prvu SKOJ-evsku organizaciju sačinjavali su *Danica M. Mamuzić*, sekretar, *Ilija Đ. Čelap*, *Stojan J. Miljević Poljar*, *Mirko M. Čučković*, *Dragan B. Miljević* i *Pero S. Miljević*. Prva partijska ćelija oformljena je aprila 1942, a članovi su bili *Marko Nikole Miljević*, sekretar, *Milan S. Čelap* i *Đuro Stojana Miljević*. U odbor za rukovođenje organizacijom žena izabrane su *Sava N. Čelap*, *Boja Čelap*, predsjednica, *Anka Mamuzić*, *Mara S. Miljević* i *Milica J. Miljević*. Aprila 1943. oformljena je i organizacija NOF, a u njen odbor izabrani su *Đuro Stojana Miljević*, predsjednik, i član općinskog i okružnog odbora NOF, *Ilija V. Čelap*, tajnik i članovi *Mara Miljević* i *Marica Lalić*.

Pored materijalne pomoći, koju je selo pružalo NOV, u selu je od prve polovine 1944. godine radila i radionica - tkaonica zavoja (gaze) u kući *Ilije V. Čelapa*. *Miloš čvijić* bio je delegat, a *Nikola Karan* radio kao stručni radnik. Stručni deo poslova odvijao se pod rukovodstvom Jevreja *Piste Kadelurg*, a njegova žena *Sarafima* radila je u kuhinji. Sirovina je obezbjeđivana iz sela kao i radna snaga, žene i djevojke bile su iz Male Vranovine, i izbjeglice iz drugih sela Banije i Korduna.

U toku 4-godišnje NOB selo je dalo 69 aktivnih učesnika, od kojih su 16 poginuli kao borci NOV, 3 su nosioca »Partizanske spomenice 1941«, 22 preživjela borca i 28 preživjelih članova društveno-političkih organizacija i pozadinskih radnika, 37 stanovnika ubijeno je od strane ustaša, 20 umrlo od tifusa i 4 umrla od posljedica rata, odnosno 77 poginulih i umrlih.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *ČELAP* Adama *PETAR*, 1911, Srbin, trgovac. Borac Banijskog partizanskog odreda od 1941, a zatim politički komesar čete 7. banijske udarne divizije. Dva puta ranjavan.
2. *MAMUZIĆ* udata *MENIČANIN* *Miloša DANICA*, 1919, Srпкиnja, đak gimnazije. Od 1941. godine radi na organizovanju SKOJ-evske i omladinske organizacije. Član opštinskog i kotarskog odbora SKOJ-a i USAOH-a Gline, od 1944. godine radi na aerobazi u Selištu kod Gline.
3. *MILJEVIĆ* *Stojana MIRKO*, 1917, Srbin, pitomac Vojnotehničke škole u Kragujevcu. Član KPJ od oktobra 1939. U PO Kragujevac stupio 1941. Borac, politički delegat voda, politički komesar čete i bataljona u 1. proleterskoj brigadi i 7. banijskoj udarnoj diviziji, član Opštinskog NOO Hajtić, član Kotarskog komiteta Glina i javni tužilac.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *CVJETIČANIN* Milana *MILE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Ranjen kao borac 2. brigade 7. divizije 9. 4. 1944. kod Vrginmosta, prebačen avionom na liječenje u Italiju i na povratku poginuo 1944. u Jadranskom moru kada je brod naišao na minu.
2. *ČELAP* Đure *ILIJA*, 1.922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac banijskog PO 25. 1. 1943. kod Grmeča - Bosna.
3. *ČELAP* Dmitra *MILE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 11. 8. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije 4. 11. 1943. kod Majura - Kostajnica.
4. *ČELAP* Adama *STOJAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije 20. 2. 1943. kod Drvara - Bosna.
5. *ČUČKOVIĆ* Mile *MIRKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 9. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 7. divizije 7. 3. 1943. kod Drvara.
6. *LJUBIČIĆ* Laze *STEVAN*, 1924, Srbin, kolar. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije na povratku sa Sutjeske 16. 8. 1943. na rijeci Uni kod Bosanskog Novog.
7. *MAMUZIĆ* Miloša *MIĆO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 2. 1944. Zarobljen kao borac 3. brigade 7. divizije 20. 3. 1944. kod Petrinje i ubijen od ustaša u Petrinji.
8. *MAMUZIĆ* Đure *MILAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 4. brigade 7. divizije 30. 3. 1945. kod Bihaća.
9. *MAMUZIĆ* Ilije *PETAR*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 3. 1942. Poginuo kao vodnik 1. bataljona banijskog PO 17. 9. 1942. kod Malog Gradca - Banija.
10. *MILJEVIĆ* Bogdana *DRAGAN*, 1924, Srbin, konobar. U NOV od 15. 5. 1942. Poginuo kao desetar 8. brigade 7. divizije 30. 3. 1943. kod Prozora.
- U. *MILJEVIĆ* Ilije *ĐURO*, 1924, Srbin, učenik u privredi. U NOV od 1943. Poginuo kao borac vojvođanske partizanske jedinice 1944. u Banatu.
12. *MILJEVIĆ* Milana *JELENA*, 1919, Srkinja, zemljoradnica. Član SKOJ-a od 1942. U NOV od 23. 1. 1943. Poginula kao borac 7. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
13. *MILJEVIĆ* Stojana *MILORAD*, 1920, Srbin, student Beogradskog medicinskog fakulteta. Član SKOJ-a od 1939. Poginuo kao borac PO Ozren 25. 12. 1943. od četnika u Srbiji.
14. *MILJEVIĆ* Stojana *PETAR*, 1923, Srbin, trgovac. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao rukovodilac SKOJ-a bataljona 3. brigade 7. divizije 7. 12. 1943. kod Gline.
15. *MILJEVIĆ* Jovana *STOJAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije 15. 12. 1942. kod Bosanskog Novog.
16. *MILJEVIĆ* Jovana *STOJAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao komandir čete 1. brigade 7. divizije 7. 1. 1944. kod Divaše, nedaleko od Kostajnice.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *ČELAP* Ilije *ADAM*, 1899, Srbin, poštar. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, 20. 7. 1941. prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
2. *ČELAP* Steve *ĐURO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. *ČELAP* Uroša *ĐURO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

4. *ČELAP* Tome *ILIJA*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Topuskom.
5. *ČELAP* Petra *JOVAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u Topuskom.
6. *ČELAP* Vasilja *MARKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. iz Topuskog i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. *ČELAP* Jove *MILA*, 1879, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša januara 1942. u Orlovi kod Starog Sela.
8. *ČELAP* Stojana *MILE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Poginuo za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara 1943. u Bosni od Nijemaca.
9. *ČELAP* Stevana *MILE*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *ČELAP* Mile *NIKOLA*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 19. 1. 1943. u Maloj Vranovini.
11. *ČELAP* Đure *PETAR*, 1894, Srbin, poštara u Glini. Ubijen od ustaša 11.5. 1941. u selu Hadžer kod Gline.
12. *ČELAP* Stojana *PETAR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
13. *ČELAP* Dmitra *SIMO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša i bačen u rijeku Glinu 10. 11. 1942. kod Hrvatskog Sela.
14. *ČELAP* Nikole *ŠTAKA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 1. 1942. u selu Borovita - Banija.
15. *ČUČKOVIĆ* S. *JOKA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u Velikoj Vranovini.
16. *ČUČKOVIĆ* Stanka *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. *KLJAJIĆ* Rade *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Topuskom.
18. *KLJAJIĆ* Rade *SIMO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Topuskom.
19. *LJUBIČIĆ* Laze *JOVO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
20. *LJUBIČIĆ* Save *STANA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 26. 1. 1943. u Maloj Vranovini.
21. *MADŽARAC* Marka *FILIP*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
22. *MADŽARAC* Filipa *MARKO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
23. *MAMUZIĆ* Đure *ADAM*, 1902, Srbin, radnik u Kraljevu. Ubijen od Nijemaca oktobra 1941. u Kraljevu.
24. *MAMUZIĆ* Stanka *EVICA*, 1902, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.1. 1943. u Maloj Vranovini.
25. *MAMUZIĆ* Marka *ILIJA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 25. 4. 1941. U zatvoru u Zagrebu do 15. 5. 1941. Pušten kući i ponovo odveden i ubijen od ustaša 23. 6. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.

26. MAMUZIĆ Marka NIKOLA, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
27. MILJEVIĆ Jove BOGDAN, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
28. MILJEVIĆ Tome DUŠAN, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
29. MILJEVIĆ Mile ĐURO, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
30. MILJEVIĆ Stanka JOVO, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
31. MILJEVIĆ Milana LJUBAN, 1925, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao 1941. od ustaškog terora u Kraljevo - Srbija i ubijen od Nijemaca 13. 10. 1941. u Kraljevu.
32. MILJEVIĆ Kole MILAN, 1895, Srbin, trgovac u Velikoj Vranovini. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
33. MILJEVIĆ Stojana MILAN, 1894, Srbin, željezničar - ložač u Zagrebu. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
34. MILJEVIĆ Tome MIRKO, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
35. MILJEVIĆ Mile NIKOLA, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. MILJEVIĆ Miče STEVAN, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
37. MILJEVIĆ Koje STOJAN, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. u Maloj Vranovini.

b) *Umrli od tifusa*

1. ČELAP DMITRA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Maloj Vranovini.
ČELAP Stanka JULKA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
- i. ČELAP Janka MARIJA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
- I. ČELAP Ilije MARKO, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 27. 3. 1943. u Maloj Vranovini.
- i. ČELAP Save MARTA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
- i. ČELAP Petra MILICA, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
7. ČELAP Marka NIKOLA, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
3. ČELAP RUŽICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943 u maloj Vranovini.
3. ČELAP Luke SAVA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
10. ČUĆKOVIĆ Dušana ANKA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Maloj Vranovini.
- II. KLJAJIĆ Save MILKA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
12. MAMUZIĆ Miloša JOKA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 3. 1943. u Maloj Vranovini.
13. MAMUZIĆ Jove MILKA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
14. MAMUZIĆ STANICA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Maloj Vranovini.

15. MILJEVIĆ Jovana JANJA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
16. MILJEVIĆ Adama MARICA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Maloj Vranovini.
17. MILJEVIĆ Petra MARICA, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
18. MILJEVIĆ Stevana MILKA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
19. MILJEVIĆ Dušana MIRA, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
20. MILJEVIĆ Jovana STOJA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 5. 1943. u Maloj Vranovini.

ej Žrtve rata

1. ČELAP Bure STEVO, 1883, Srbin, zemljoradnik. Obolio za vrijeme bježanja ispred ustaša i umro 24. 9. 1941. u Maloj Vranovini.
2. ČUČKOVIĆ Dušana SAVO, 1935, Srbin, dijete. Umro od zime, umora i gladi za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, u zbjegu naroda 5. 2. 1943. kod Drvara.
3. MAMUZIĆ Dure MARA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Oboljela za vrijeme bježanja ispred ustaša i umrla 7. 3. 1942. u Maloj Vranovini.
4. MILJEVIĆ Sime NIKOLA, 1880, Srbin, zemljoradnik. Obolio za vrijeme bježanja ispred ustaša i umro 25. 11. 1942. u Maloj Vranovini.

NAPOMENA: Podatke prikupili i provjerili *Petar Vasilja Čelap, Ilija Vasilja Čelap, Mile Marka Čelap* i *Đuro Stojana Miljević*.

NOVO SELO

Jugozapadno od Lasinje, prema selu Prkosu, nalazi se Novo Selo. Po broju stanovnika i domaćinstava spada u manje seosko naselje na teritoriji bivše opštine Lasinja. Prema predratnim popisima stanovništva nije posebno prikazivano, već u okviru Crne Drage. U prvom poslieratnom popisu 1948. godine selo je imalo 27 domaćinstava sa 100 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a po socijalnom zemljoradnici.

Prije drugog svjetskog rata, kao i u toku NOB, u selu nije postojala partijska organizacija, niti je bilo članova KPH. Nije bilo ni drugih organizovanih političkih organizacija. Ljudi su siromašno živjeli, a neki su bili prisiljeni da zaradu traže i na drugoj strani.

Sve do oslobođenja ovog dijela teritorije od ustaško-domobranskih uporišta u Banskome Kovačevcu i Lasinji, tj. od početka druge polovine 1943. godine, selo se nije aktivno uključilo u NOB. Radi rješavanja pitanja NOB 20. oktobra 1943. formiran je prvi NOO. U odbor su izabrani *Mijo Turkalj*, predsjednik, *Mato Jakin* i *Josip Magdić*, koji je poslije 6 mjeseci pobjegao i poginuo u neprijateljskim redovima. Druge organizacije, omladine i AFŽ-a nisu formirane.